

Halimba

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Kedves Olvasó!

Az elmúlt évszázadok során a község sorsát és arculatát nem csak a természeti erők és gazdasági folyamatok alakították, hanem az itt élő emberek, akik akaratukkal, vágyaikkal, s mindenek előtt tetteikkel egy emberibb élet feltételeit teremtették meg itt a Bakony lábánál.

Hiszem és vallom, hogy csak azt a tájat, csak azt a falut érezzük magunkénak, csak azt szerethetjük igazán, amelyet ismerünk.

Ehhez kívánunk segítséget adni a könyv kiadásával, hogy megismerhesse minden halimbai lakos, vagy Halimbán letelepedni szándékozó, településünk természeti értékeit, és épített környezetünk szépségeit. Ha ez alapján újítja, vagy építi fel házát, kerítését, méltán lehet büszke rá, hogy része lehet a nagy egésznek, a halimbai faluközösségnek.

Tóbel János
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés.....	2.
2. Halimba bemutatása.....	4.
3. Örökségünk.....	6.
4. Táj karakterek.....	14.
5. Táj örökségünk.....	17.
6. Eltérő karakterű településrészek.....	21.
7. Építészeti útmutató.....	22.
8. Közterületek településképi útmutatója.....	59.
9. Reklám hordozók, cégérek.....	61.

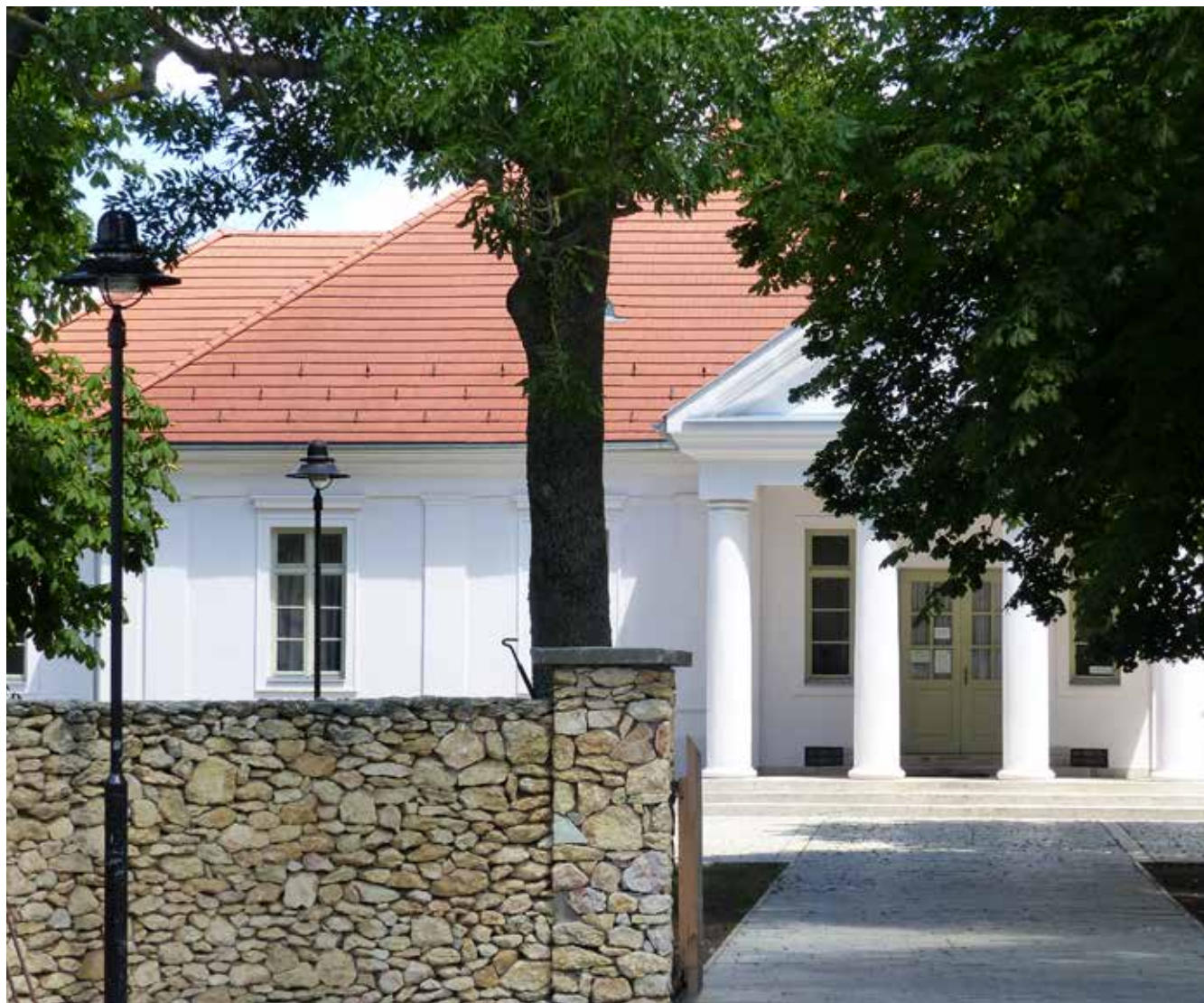

BEVEZETÉS

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, gicsces, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik.

Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

HALIMBA BEMUTATÁSA

Halimba Veszprém megyében, a Déli-Bakony nyugati pereméhez kapcsolódó terjedelmes hegyláb-felszínen meghúzódó kis falu, ahol a Déli-Bakony nyugatra levetődő sasbércei lépcsős és írkos szerkezetű hegységi aljzatot formálnak.

A hivatalos tájbeosztás szerint a Dunántúli-középhegység nagytáj Bakonyvidék középtájának Devecseri-Bakonyalja elnevezésű kistájban fekszik, egy nyugatra kibillenő félmedencében. Ez a félmedence tágabban értelmezve a Déli-Bakony két legmagasabb pontja, a Kab-hegy és az Agár-tető közötti horpadásnak tekinthető. Nagyjából 250 méterrel a tengerszint felett, a szintvonalat követve húzódik a Kossuth utca, de a medence jellegéből eredően a falu egyes utcái nyugatról keletre emelkednek, így a legalacsonyabban és a legmagasabban található házak között akár tíz méter is lehet a szintkülönbség, azonban ezzel együtt sem nevezhető hegyi falunak a település.

Halimba két teljesen eltérő karakterű tájegység találkozásánál helyezkedik el. Déli, délkeleti irányból a Déli-Bakony védelmét élvezzi. A település teljesen ráhúzódtott a hegylábra, zavartalanul hagyva maga előtt elterülni a Kisalföld délkeleti nyúlványait. Így az évezredek során kialakult medence peremén foglal helyet. A táj alakulásában, fejlődésében meghatározó szerepet kapott a bányaművelés, melynek felhagyott gödrei helyenként spontán rehabilitálódtak, beerdősültek, egy részük rekultiválásra vár. A falu közvetlen környékén a történelmi időkből több régészeti lelőhely ismert, feltételezhetően római korban, avarkorban és a honfoglalás idején is éltek itt. A település mai lakott környezete a XVIII. században alakult ki. Ekkor az egy utcás falu a Macska-hegyről, a malomvölgyből lefutó vízfolyás völgyébe települt. A Patak medrek, mezsgyék határain haladó földutak, a „természet adta” nyomvonalakon kötötték össze a környező kisebb falvakat.

ÖRÖKSÉGÜNK

Ebben a fejezetben igyekeztünk egy csokorba gyűteni mind azokat a halimbai értékeket, legyen az épített vagy táji örökség, mely a falu településképét különösképpen meghatározzák.

A falu temploma, melyet az egykori középkori templom helyén állíttatott a katolikus egyház, a Szet-Vendel kápolna, ahol a templom építése során miséztek.

A faluszerte elszórtan megtalálható egykori ásott gyűrűskutak.

A volt Csorba kastély impozáns homlokzata, a Szalai Miklós emlékház kedves épülete, gyönyörű gyógynövénykertjével és a gyógynövényes tanösvénnyel. A jobb sorsra hivatott magtár épülete és az egykori paplak.

Helyiek egyik legkedvesebb helye a Malom-völgy természeti területe. A védett láprét gyönyörű őszi kikericses és őszi vérfűs mezejével, a Boltoskő-szikla.

Az évtizedekig tartó bányaművelés következtében kialakult süllyedék tavak és a bauxit bányák emlékei.

NAGYBOLDOGASSZONY TEMPLOM

Halimba templomát a középkori romba dőlt templom romjaira építette föl a birtokos Rivényiné Nagy Erzsébet 1735-ben. Bíró Márton veszprémi püspök abban az évben szentelte fel. 1744-ben plébániává szervezte és rábízta a szomszéd három falu, Padrag, Szóc, Csékút lelki ellátását is.

A templom 1898-ig szolgálta a híveket. Ekkora már használhatatlaná vált, ezért bezárták. Helyette a veszprémi püspök, és a hívek összefogásából épült föl a mai neoromán (gótikus elemekkel) templom 1899-1901 között.

Az új templom három évig készült, ezalatt az idő alatt az istentiszteleti élet a mai Szent Vendel kápolnában folyt.

Az új templomot 1901. augusztus 15-én, a búcsú napján szentelték föl. Az oltárképet Ádám Iván festette 1890-ben és Jaksa István restaurálta. Orgonája 1910-ben készült.

SZENT-VENDEL KÁPOLNA

A halimbai Szent-Vendel kápolnát Ravasz Péter építette a templom-építés előtt, hogy legyen hol misézni. 1964. szeptemberében restaurálták.

KŐKERESZT

1892-ben Mohos Károly állíttatta a Kossuth Lajos utcában.

VOLT CSORBA-KASTÉLY

A halimbaiak körében Csorba-kastélynak ismert épület építésének pontos évét nem ismerjük. Koppány András régész, főmuzeológus, falkutató szerint 1855-58 között építették. Az épületet a birtokos Perlaky Gábor építette magának. A klasszicista stílusban 1820 körül épült nemesi kúria részben már átépült. Művelődési házként üzemel.

Az államosítás után a Bauxitkutató Vállalat költözött a kastélyba, majd a MASZOBÁL –irodák helyszíne lesz. Az 50-es évek elején átépítik, ekkor kapja az északi és déli tolatot. 1957-ben Bauxit Bánya Szakszervezeti Bizottsága kezelésébe kerül. Könyvtárat hoznak létre. 1970-től a községi tanács, majd az önkormányzat a Kultúrház fenntartója. 2011-es felújítása óta Integrált Közösségi Szín Tér az elnevezése.

DR. SZALAI MIKLÓS EMLÉKHÁZ

Dr. Szalai Miklósnak a halimbai „füves” papnak állítottak emléket a falu lakói az Önkormányzat kivitelezésében és támogatásával, az emlékház megnyitásával. Az emlékház a néhai esperes házából teljesen felújítva lett kialakítva figyelembe véve az egykori helyiségek berendezését, funkcióját, mint például szárító, csomagoló, lakószoba. A ház melléképületéből lett kialakítva a Falu Múzeum. Az emlékház kertjében a gyógynövények ismeretére „oktató kertet” alakítottak ki a helyi diákoknak, ezzel is újabb emléket állítva a valaha ott lakónak.

DR. SZALAI MIKLÓS GYÓGNÖVÉNYESKERT

Halimbán élt és dolgozott dr. Szalai Miklós plébános úr, csaknem fél évszázadon át. Figyelmét a gyógynövények tanulmányozásának szentelte, hatalmas gyógynövényes tudásra tett szert. Teakeverékei, amelyeket a környéken szedett gyógynövényekből állított össze, országszerte ismertté tették, tízezrek számára hozva gyógyulást. Nevéhez fűződik a Halimbárium gyógyteacsalád megszületése.

A Halimbárium teák az országban elsőként bolti forgalomban is megvásárolható gyógynövényekből összeállított teakeverékek voltak. Nagy lépést jelentettek ahhoz, hogy az emberek maguk is tegyenek egészségük helyreállításáért, ezáltal kezükbe vegyék saját sorsuk irányítását.

Egykori lakhelye, a ház, amelyben élt és dolgozott, kertjével együtt ad helyet a Szalai Miklós Gyógynövényeskert Bemutató- és Oktatóközpontnak, amely méltón őrzi a „halimbai esperes” hagyatékát, továbbá elősegíti a településhez és az egész környékhez kapcsolódó gyógynövényes hagyományok felélesztését, bemutatását és elterjedését.

MAGTÁR

A Petőfi Sándor utcában található egykori Magtár épülete

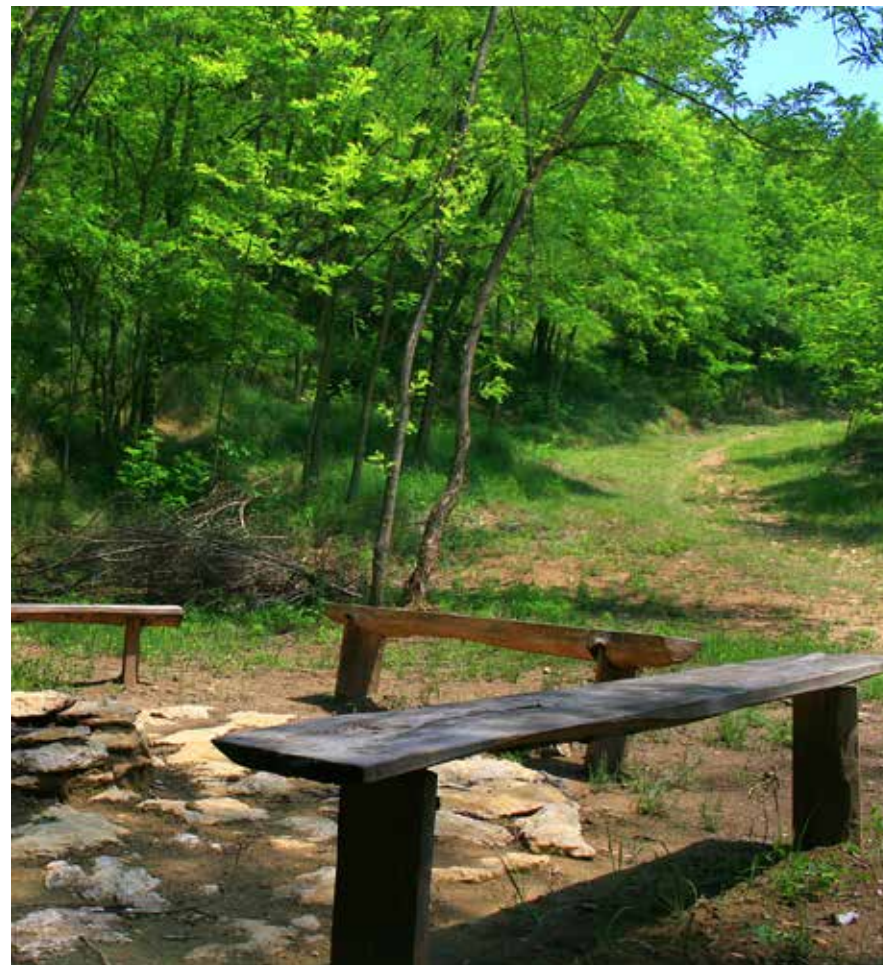

VOLT PAPLAK

RÉGI KUTAK

MALOM-VÖLGY

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

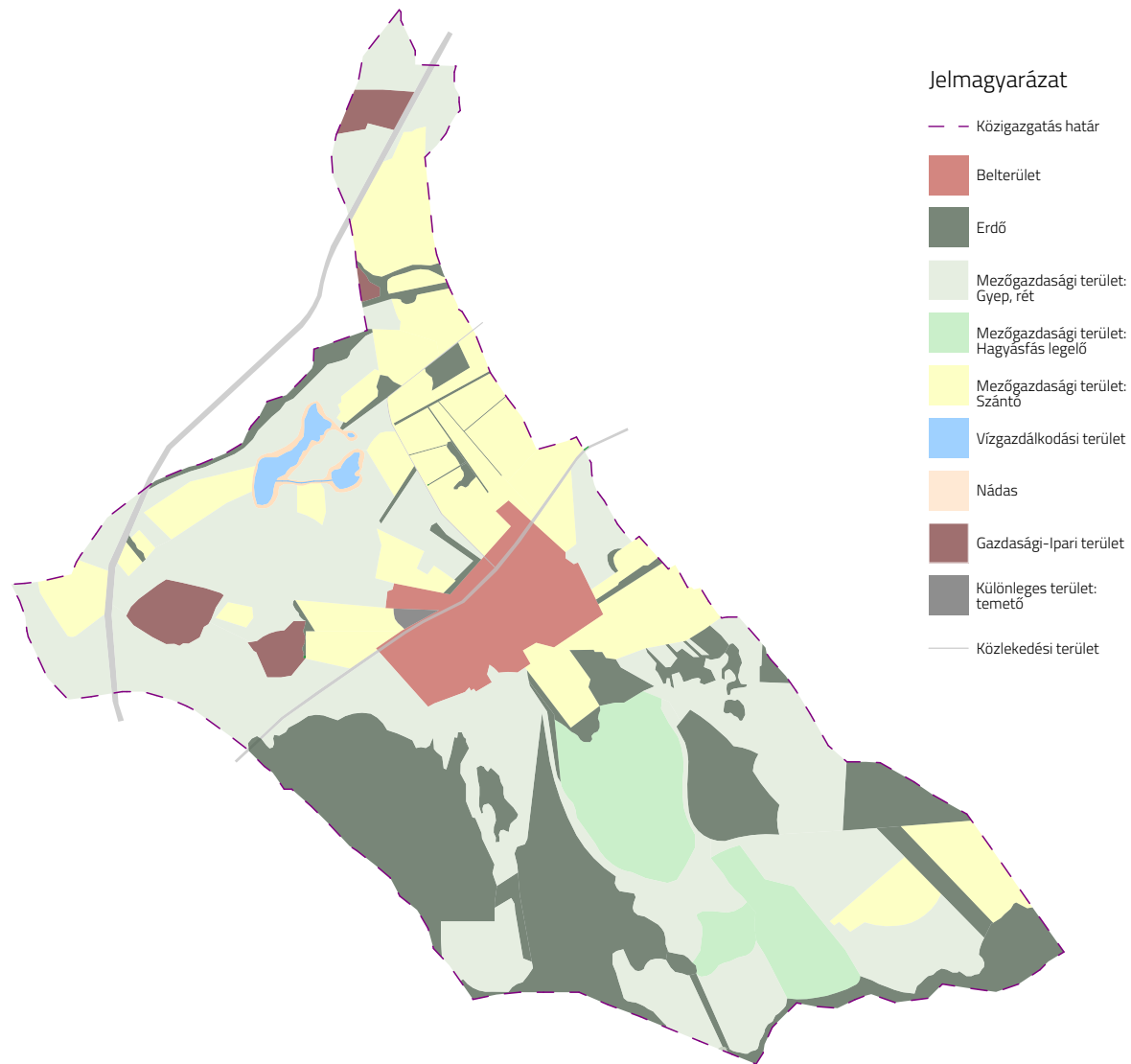
TÁJKARAKTEREK

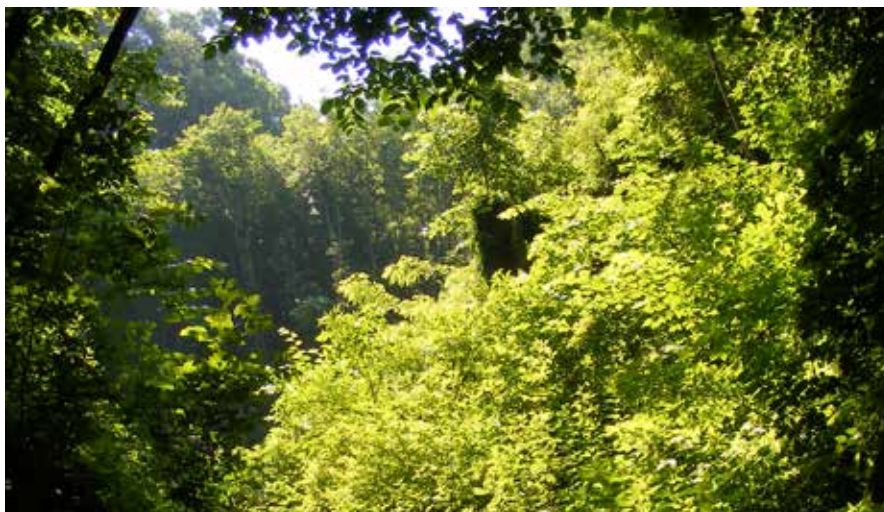
A település teljesen ráhúzódtott a Déli-Bakony hegylábára, zavartalanul hagyva maga előtt elterülőni a Kisalföld délkeleti nyúlványait. Így az évezredek során kialakult medence peremén foglal helyet. A táj alakulásában, fejlődésében meghatározó szerepet kapott a bányaművelés, melynek felhagyott gödrei helyenként spontán rehabilitálódtak, beerdősültek, egy részük rekultiválásra vár.

A település déli, hegylábi részén egykori bányaterületek, felhagyott legelők, valamint erózióérzékeny területek találhatóak, melyek gyéren beerdősültek. Halimba déli részén helyezkedik el a Malom-völgy erdeje.

A nagyobb összefüggő, megközelítően sík területek mezőgazdasági hasznosításúak. Itt szántók és legelők találhatóak. A településtől északra, az alábányászott területek súlylédésével egyre több vizes élőhely, valamint egyre nagyobb vízfelületek alakulnak ki.

Az eltérő tájkarakterű területeket az észak-déli irányban vezetett regionális és helyi jelentőségű turista és kerékpárút nyomvonala köti össze.

ERDŐK

Halimba közigazgatási határán belül az erdők többnyire a belterülettől délre találhatóak. Az erdők aránya hozzávetőlegesen 25%. A település déli, hegylábi részén az egykori bányaterületeken, felhagyott legelőkön, továbbá az erózióérzékeny területeken az erdők területe növelhető, a védelmi, valamint a turisztikai rendeltetésű erdők telepítésével. A déli terület sziklás felszínén, ahol sovány gyepek találhatóak sajnos nem lehetséges erdősáv telepítése, ez a talaj ugyanis nem alkalmas rá. Erdőtelepítésre még javasolt terület Halimba délnyugati, Taliándörögddel határos része. Így nőhetne az erdőterület aránya és egy egységes ökológiai rendszer alakulhatna ki. A Malomvölgy erdei túrahelyek kialakítását javasoljuk. A turisztikai rendeltetésű erdőben a táji karakternek megfelelő anyaghasználattal, alacsony, maximum 3 %-os beépítés javasolt. A gazdasági és védelmi erdőben építési tevékenységet nem lehet folytatni. Az erdőterületek védelme és fejlesztése kiemelten fontos Halimba számára.

SZÁNTÓ

Szántók túlnyomó többségben Halimba északi részén figyelhetők meg, különösen a belterület közvetlen határában. A szántók aránya hozzávetőlegesen 20%. A település külterületén a szántóföldek ugyan visszaszorultak, ennek ellenére is több ismert régészeti lelőhely szántott területrészekre esik. Az esetek többségében korlátozni ugyan nem szükséges, de javasolt a művelési ág megváltoztatása olyan módon, hogy az a lelőhelyek tartós és további romlással nem járó fennmaradását garantálja: javasolt a gyepterület művelési ág és ennek megfelelően a füvesítés utáni kaszálóként vagy legelőként való hasznosítás bevezetésének megfontolása. A belterület bővítésére a szerkezetileg és ökológiailag legalkalmasabb területeken, így elsősorban a szántóterületen kerülhetne sor.

GYEP, RÉT

A Halimba településén a nagyobb összefüggő, megközelítően sík területek mezőgazdasági hasznosításúak. Itt szántók és legelők találhatók, így a gyepek védelme és fejlesztése kiemelten fontos a falu számára. A gyepek aránya hozzávetőlegesen 49%. Az erőforrások kiegyensúlyozott használata során fontos szem előtt tartani, a gyepek fenntartását, legeltetését. A település déli részén, ahol sziklás felszínen sovány gyepek találhatóak, nem lehetséges erdősav telepítése, mert nem alkalmas rá a talaj, itt a gyepek megőrzésére kell törekedni. Az erdőfoltokat többnyire legelők tagolják, ezért amennyiben művelési ág változtatására van szükség, úgy a gyepterületek, ahol lehetséges, elsősorban erdővé minősülhetnek. A gyepek, rétek, legelő művelések a régészeti lelőhelyek állapotának háborítatlan megőrzése szempontjából kifejezetten kedvezőek. Épp ezért törekedni kell a felületek megőrzésére és lehetséges kiterjesztésére a régészeti lelőhelyeken és környezetükben.

VIZES ÉLŐHELYEK

A településtől északra, az alábányászott területek süllyedésével egyre több vizes élőhely, valamint egyre nagyobb vízfelületek alakulnak ki. Ilyen a Kis-tó és a Nagy-tó nádasokkal körülölelt vidéke. A tavak mellett horgász épületek, pihenőházak, parkok kialakítására lenne lehetőség, ezzel megteremtve a horgász turizmust a faluban. Ugyanakkor a nádas szűrőmezők megőrzése kiemelten fontos. A környező rétek, és füzes erdők fejleszthetőek, természet közeli anyaghasználatú beépítés lehetséges, max 2 %-os beépíthetőséggel.

TÁJI ÖRÖKSÉGÜNK

VÉDETT LÁPRÉT

Nagy kiterjedésű láprét, mely országos védelmet élvez. A védett lápterületen a vizes élőhelyekre jellemző állat- és növényvilág a jellemző.

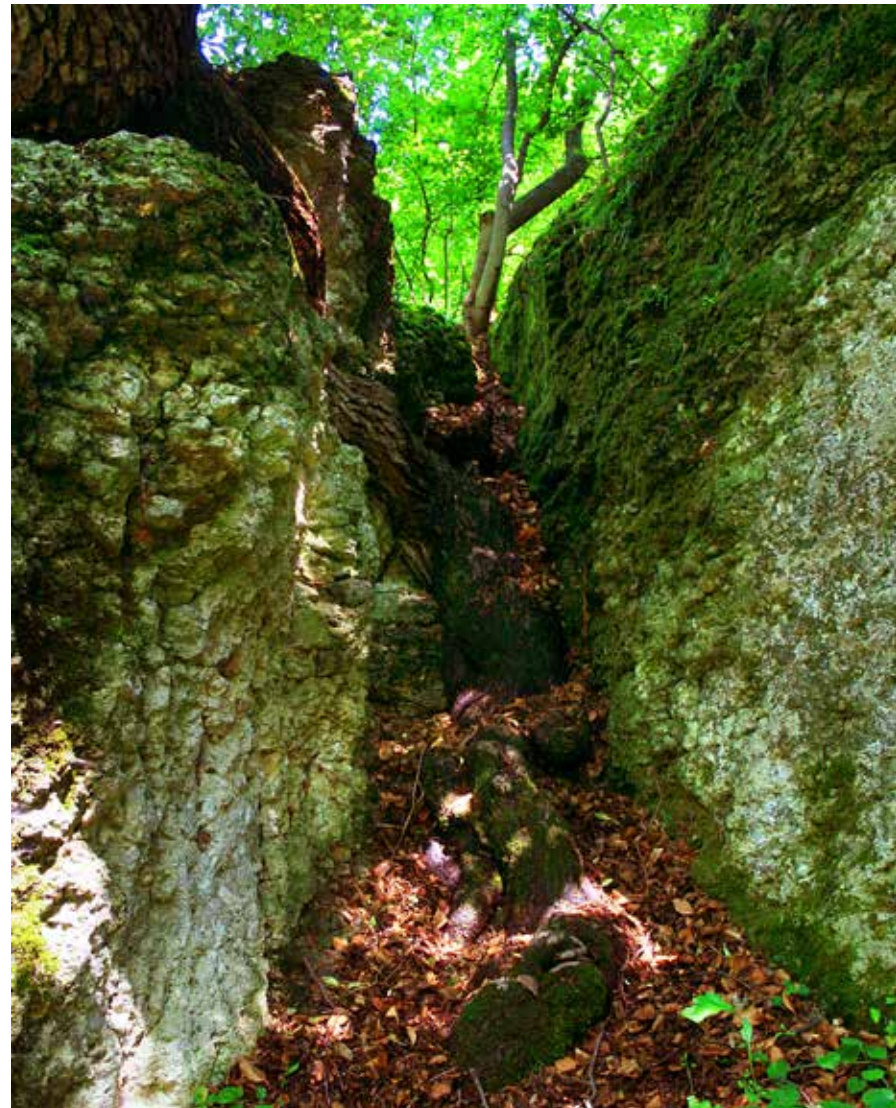

BOLTOSKŐ-SZIKLA

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület. Halimba szőci határában a vízmű szomszédságában alakult ki a helyiek által Boltoskő sziklának nevezett képződmény. Kedvelt kirándulóhely a víz által vájt sziklahasadék.

KIS-TÓ ÉS NAGY-TÓ

A településtől északra, az alábányászott területek folyamatos süllyedésével egyre több vizes élőhely, valamint egyre nagyobb vízfelületek alakultak és alakulnak ki. A tavak környezetében az íriszek gazdag tárháza lelhető fel.

BAUXIT BÁNYÁK

Bár 1908 óta tudták, hogy az északi területeken jelentős ásványkincs található, a környező bányák tulajdonosainak hatására Halimbán csak 1951-ben tárták fel az első bányát. A község „fénykora” az 1950-1980 közötti időszak volt, mikor a településen nyitott Bauxit bányákból nagymennyiségű ásványkincset termeltek ki. A település minőségi és mennyiségi gyarapodása is ekkor indul meg, az 1950-es években a lakóterület szinte megkétszereződik. 1961-ben nyitották meg a második bányát, végül 1973-ban a harmadikat, mely Európa egyik legnagyobb kapacitású bányája lett. Az egykori gazdálkodó falu a bányászat kertvárosává vált a XX. század második felében. A bányászati termelés a 2000-es években a töredékére esett vissza, majd 2013. március 28-án az utolsó bánya is bezárt.

A táj alakulásában, fejlődésében meghatározó szerepet kapott a bányaművelés, melynek felhagyott gödrei helyenként spontán rehabilitálódtak, beerdősültek. Geológiai jelentőségük okot adhat további fejlesztésekre, valamint tematikus túraútvonal kialakítására.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉS- RÉSZEK

A község belterületének magja a XVII. században épült ki, az egy utcás falu észak-dél irányban futó völgybe települt. Halimba mai épített környezetének 80%-a 1950 és 1980 között épült fel.

Egészséges, tágas elrendezésű bányász-falu alakult ki, melynek központi részei máig a Petőfi Sándor utcában, a régi falusi település-részben található.

A falu fejlődésével kiemelt szerep jut a településközi forgalmat biztosító, Kossuth Lajos utcának.

A beépítésben három beépítési típust különböztethetünk meg.

A Petőfi Sándor, Kossuth Lajos és a Béke utca mellett oldalhatáron álló házak, a Bányász és a Rákóczi utcában ikres beépítésű bányászházak és a település többi részén nyeregterős szabadonálló családi házak jellemzik az utcaképet.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. A szépség sokféle lehet. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

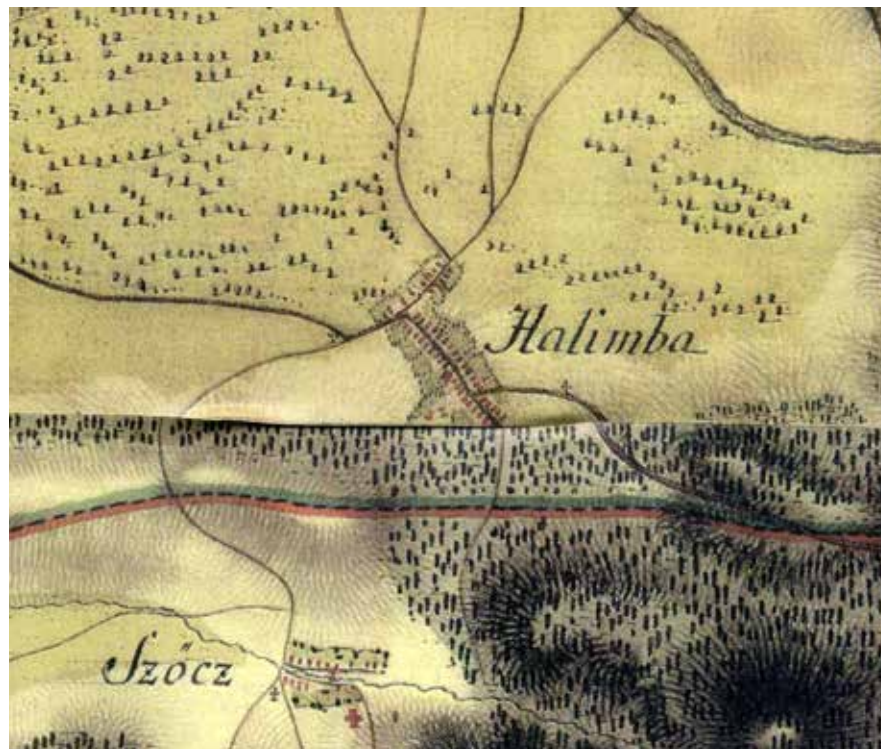

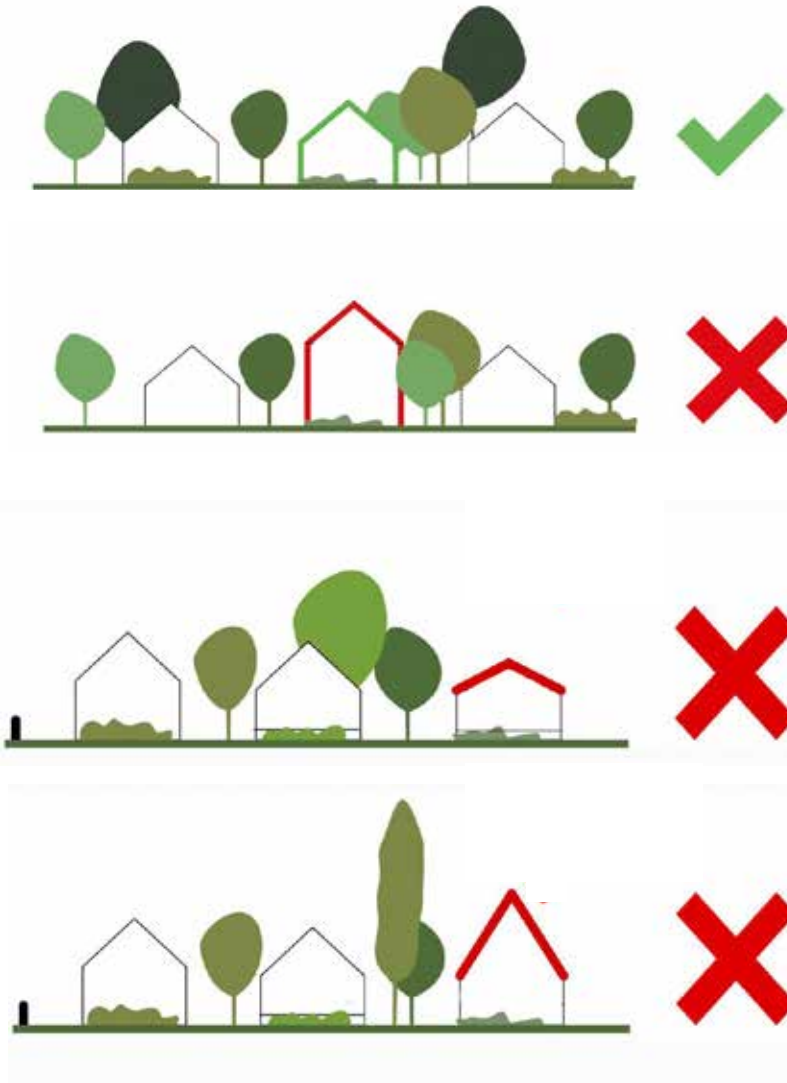

TÖRTÉNELMI TELEPÜÉSRSZ

A Dörögdről jövő Petőfi Sándor- Akácfa utca és az északra vezető Petőfi Sándor-Kossuth Lajos utca tengely épült ki először, ehhez kapcsolódott a Béke utca bevezetése. A főutcát a Padragról Szóc felé tartó útvonal határolta. A település központi részét a Petőfi Sándor utcában a kúria és a templom jelölte ki. Itt épült fel később az iskola is. Ez a település legrégebbi része, a Petőfi Sándor utca volt mindig is a település legszebb utcája.

ÉPÍTMÉNYMAGASSÁG
kialakult - legfeljebb 3,6 m

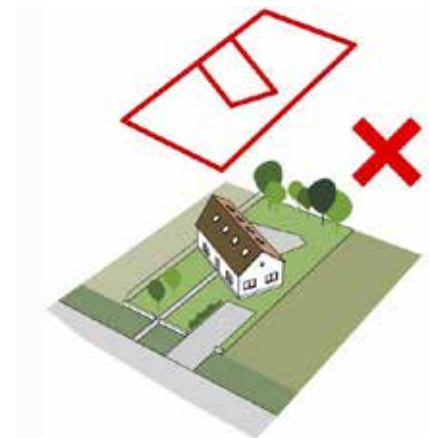
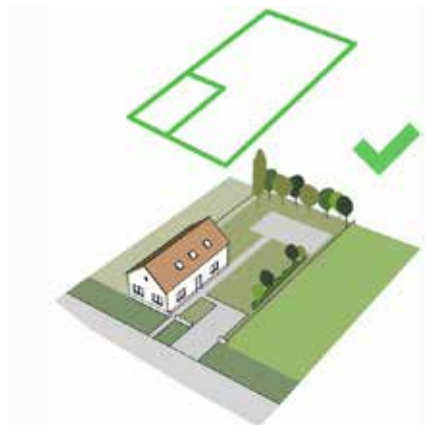
TETŐHAJLÁSSZÖG
A tető hajlásszöge 30-50fok között választható meg, a szomszédos beépítéshez igazodva.

TELEPÍTÉS

Az övezetben a kialakult beépítési módhoz illeszkedő, oldalhatáron álló épület építhető.

TETŐFORMA

Az épületek tetőformái egyszerű nyeregtetős kialakításúak legyenek, abból csak a kémény teste emelkedhet ki hangsúlyosan a település hagyományos építészeti megjelenéséhez igazodva. Anyaga, színe természetes a legyen.

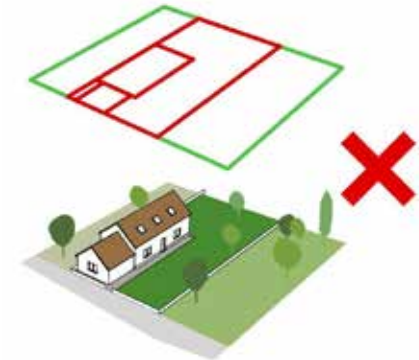

MELLÉKÉPÜLETEK

Településképi szempontból fontos a melléképületek, kerti építmények kialakítása, mivel az épületekhez erősen kapcsolódnak. Hagyományosan a lakóépület folytatásában a kisebb melléképületek, a nagyobb pajták arra merőlegesen, önállóan a hátsó kertben helyezkednek el, megőrzésük fontos.

Mérete ne legyen hangsúlyos, a funkcióhoz illeszkedjen. Anyaghasználata, színválasztása természetes és visszafogott legyen, harmonizáljon a hozzátartozó főépülettel.

SZÍNEK

Az építés folyamán csak a környezetével összhangban álló, természetes építőanyagok, színek használhatók fel.

Utcai homlokzatok kialakítása a település jellegzetes karaktereit kell megjelenítsék. Nyílászárók formája, keretezése, kapuzatok kialakítása.

KERÍTÉSEK

A kerítés anyaga, színe természetes legyen, javasolt építőanyagok: látszó terméskő, natúr vagy az épülethez illeszkedő természetes színűre festett vagy pácolt függőleges osztású hézagosan elhelyezett fa, kisméretű tömör téglá, áttört fémháló, élőszövény. Helyi jellegzetesség a testes, látszó terméskő oszlopok között elhelyezett kapuzat.

KAPUK

NYÍLÁSZÁRÓK

A településen a nyílászárók hagyományosan fa szerkezetűek, természetes színűre festettek vagy pácoltak az épület színével harmonizálva. Méretük 90/1,20-1,50 m, kétszárnyú, gerébtokos kialakításúak, osztott üvegezésűek. A nyílászáró kontúrját fa takaróléccel vagy homlokzatszíttel gyakran kiemelték. A hagyományos ajtók szintén fa anyagúak, vázta-blázatos ajtószárny kialakítással.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A teraszok, tornácok kialakítása az épülettel összhangban legyen kialakítva, lehetőleg az épület legnapsütésebb déli vagy nyugati oldalán elhelyezve, természetes építőanyagokat, színeket használva, például terméskő, téglá, fa. A növényzetet érdemes természetes árnyékolónak is használni, aminek nagy előnye, hogy lombhullatás után, a téli időszakban nem akadályozza az épület benapozását.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az övezet hagyományos beépítési módja az oldalhatáron álló. Az épület utcai homlokzata hagyományos oromfalas, két ablak néz az utcára az épület szemeként, füstlikas, fehér vagy visszafogott, természetes színű, helyi motívumokkal díszített kialakítású.

HOMLOKZATI HŐSZIGETELÉS

A hőszigetelő kéregbe burkolt házak elveszíthetik a helyre utaló egyediségüket. A téglá- vagy kőlábazat, a homlokzattárszék eltűnnek, a fa ablakot felváltja a műanyag, az arányok kárukra változnak.

Védett homlokzat esetén javasolt a belső oldali hőszigetelés, melyhez kérjük szaktervező segítségét. Külső oldali szigetelés esetén építészeti tervek alapján gondoskodni kell az eredeti homlokzattárszék visszahelyezésére. Téglával, kőpárkánnyal díszített homlokzatok esetén jó megoldás lehet, ha olyan szigetelőanyagot választunk, melynek vastagsága megengedi, hogy az eredeti díszek a helyükön maradjanak, és a síkváltások megtartásával ne veszítsék el homlokzattagoló szerepüket. Védett homlokzatnál gondolkodjunk fa anyagú nyílászárókban, és őrizzük meg az eredeti ablakosztást.

Hőszigetelés során legyünk figyelemmel a lábazatkialakításra! A lábazati hőszigetelést követően helyezzük vissza a gondosan bontott, eredeti követ vagy téglát, vagy építsünk be az eredetivel azonos kialakítású új anyagot. Kerüljük a csempezszerűen ragasztott kőutáratokat. Ha az épület padlószintjét figyelembe véve hőtechnikai akadálya nincs, jó megoldás lehet a lábazat eredeti állapotában való meghagyása. Ezzel ugyan a hagyományostól eltérően a lábazat síkja a külső fal síkja mögé kerül, mégsem okozunk akkora kárt a településképp és az épület karaktere szempontjából, mint teljes elbontásával.

MELLÉKÉPÜLETEK

Településképi szempontból fontos a melléképületek, kerti építmények kialakítása, mivel az épületekhez erősen kapcsolódnak. Melléképület telepítésénél javasolt az épület folytatásaként vagy az épület részeként való kialakítás, esetleg önállóan a kert hátsó részében való építés. Mérete ne legyen hangsúlyos, a funkcióhoz illeszkedjen. Anyaghasználata, színválasztása természetes és visszafogott legyen, harmonizálva a hozzá tartozó főépülettel.

RÉSZLETEK

Az épületek még ha tömegükben nagyjából meg is egyeznek, sajátos részleteikkel válnak egyedivé, úgy hogy a településkép esztétikai értéke se csorbul. Ilyen lehet például egy kémény, füstlik, kerítésdíz, kilincs, csúcsdíz vagy akár növényzet.

JÓ PÉLDA, FELÚJÍTOTT RÉGI ÉPÜLET, SZALAI MIKLÓS EMLÉKHÁZ, GYÓGYNÖVÉNYES KERT

Egy hagyományos épület felújításkor építészeti értékeinek megőrzése mellett van lehetőség a mai igényeknek megfelelő átalakításra, térkialakításra, erre mutat példát az emlékház épülete.

FELÚJÍTOTT RÉGI ÉPÜLET, JÓ PÉLDA SZALAI MIKLÓS EMLÉKHÁZ, GYÓGYNÖVÉNYES KERT

BÁNYÁSZTELEP

A bányanyitás után épült első bányásztelep (1952-54) egységesen került kialakításra. A Bányász utca és Rákóczi utca házai építészeti értéket hordoznak részlet megoldásaikban.

A két utcára jellemző az egységes utcakép, a tömb közepén intézménnyel (óvoda), és a tisztí lakások megegyező karakterű épületeivel. Az utcaképet befolyásolja az ikres beépítés, a homlokzati arányok, tetőkialakítások egységessége, az előkertek megjelenése, a kerítés és az épületek utcai homlokzatának részlet megoldásai.

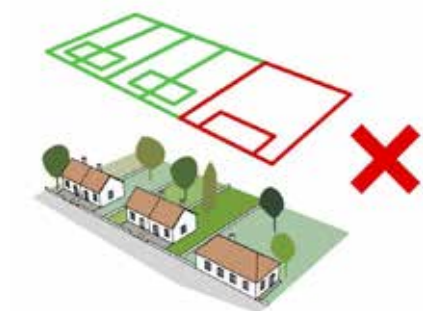
TELEPÍTÉS
 lkres beépítés, oromfalas csatlakozással.

TETŐHAJLÁSSZÖG
 30-50fok nyeregtetős kialakítás

ÉPÍTMÉNYMAGASSÁG
 szomszédhoz igazodva, gerinc- és ereszmagasság egy vonalban legyen

ELŐKERT
 4,5 m, épület ebben a sávban nem építhető

KERÍTÉS
 a hagyományos kialakításhoz illeszkedő, 25cm oszlopos, áttört, függőleges osztású fémbetétes

KERÍTÉSEK

Az övezetre jellemző a kerítések egységessége. Kb 25 cm széles négyzetes festett téglá oszlopos kialakítás, fedkövel lefedve, az oszlopok között függőleges osztású pálcás fémbetét kitöltés kb 30-40 cm magas téglá festett lábazattal. A harmonikus képbe illeszkedve az egyes kerítések egyedi részletekkel bírnak, például más-más színválasztással, az áttört fémbetetes rész változatos kialakításával, növények ültetésével. A kerítéshez illeszkedik a kapuk kialakítása.

KAPUK

NYÍLÁSZÁRÓK

A bányászházak ablakai szélesebbek a történelmi településrész nyílászáróihoz képest. Jellemző a faanyagú, egy- vagy kétszárnyú kialakítás. Sok helyen megjelenik a nyílászáró külső kontúrját díszítő faelem vagy a homlokzat színével harmonizáló festés és a külső árnyékoló redőnyök.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az utcai homlokzaton két kétszárnyú ablak található, a bejárat az oldalsó homlokzatra került. Az ereszt- és a gerinmagasság egy vonalban van, illeszkedik az ikerszomszédhoz, tetőfelépítmények nem néznek az utcai oldalra. A kémények falazottak. Az épületek előtt előkert húzódik. A homlokzat színei natúrak és természetesek, harmonizálnak egymással.

ÚJ ÉPÍTÉSŰ LAKÓÖVEZET 60-AS ÉVEK

Ezt a kertvárosi karaktert a 60-as években épült kontyolt- és nyeregtetős, oldalhatáron álló beépítésű, előkertes, földszintes családi házak jellemzik. A kerítések képe megegyezik a bányász házak övezetére jellemzővel. Utcai homlokzatukon egy vagy két ablakos.

TELEPÍTÉS

Az övezetben a kialakult beépítési módhoz illeszkedő oldalhatáron álló illetve szabadonálló épület alakítható ki.

TETŐHAJLÁSSZÖG:

30-35fok
kontyolt kialakítás

ÉPÍTMÉNYMAGASSÁG

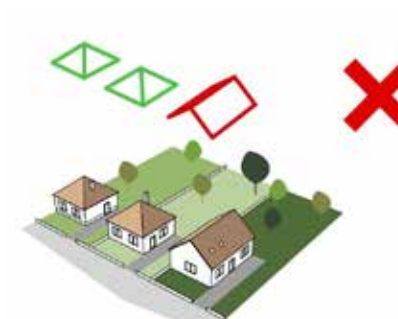
4,0-4,5 m

ELŐKERT

4,5 m, épület ebben a sávban nem építhető

KERÍTÉS

hagyományos kialakítás-hoz illeszkedő,
25cm oszlopos, áttört,
függőleges osztású fém-
betétes

ÚJ ÉPÍTÉSŰ LAKÓÖVEZET 70-ES ÉS 90-ES ÉVEK

Ebben az övezetben a 70-es és 90-es években épült nagyrészt nyeregtetős, szabadonálló kétszintes illetve ikres beépítésű, földszintes családi házak jellemzik az utcaképet.

TELEPÍTÉS

Az övezetben a kialakult beépítési módhoz illeszkedő szabadonálló illetve ikres beépítésű épület alakítható ki.

TETŐHAJLÁSSZÖG:

30-50fok nyegegtetős kialakítás

ÉPÍTMÉNYMAGASSÁG

oromfalas utcai homlokzat,
4,0-4,5 m

ELŐKERT

4,5 m, épület ebben a sávban nem építhető

KERÍTÉS

természetes anyagú, színű

ÚJ ÉPÍTÉSŰ LAKÓÖVEZET 2000-ES ÉVEK

Ezt a kertvárosi karaktert alakulófélben van, a 2000-es években épült földszintes „mediterrán” tört tömegű, alacsony hajlásszögű magastetős, szabadonálló beépítésű, előkertes családi házak jellemzik az utcaképet.

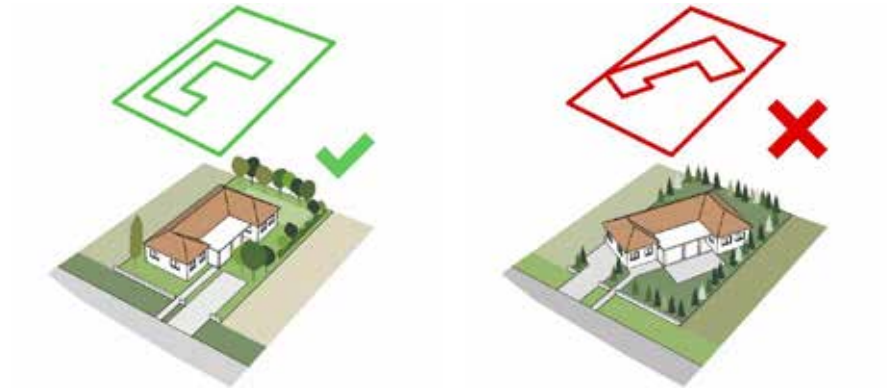

TELEPÍTÉS

Az övezetben a kialakult beépítési módhoz illeszkedő oldalhatáron álló illetve szabadonálló épület alakítható ki.

TETŐHAJLÁSSZÖG:

25-35fok
kontyolt kialakítás

ÉPÍTMÉNYMAGASSÁG

4,0-4,5 m

ELŐKERT

4,5 m, épület ebben a sávban nem építhető

KERÍTÉS

természetes anyagú, színű

IPARI TERÜLET

A település ipari létesítményei tartoznak ebbe az építészeti karakterbe. A településkép védelme érdekében fontos az ipari épületek esztétikailag harmonikus integrálása az épített környezetbe. Emiatt szükséges az épületek magastetős kialakítása, maximum 45fokos tetőhajlásszöggel. Az előkerteket környezetsztétikai okok miatt parkként lehet kialakítani. A telkeket kerítéssel kell körülvenni. Az oldalkerítések épített (zárt), dróthálós vagy élősvévény kerítés lehet. A telephelyeken belül a rendezett zöldterület kialakítása szükséges, ipari funkció esetén minimum a kerítés mellett két sorban egységes fasor ültetése kötelező. A telephelyeken nem folytatható olyan tevékenység, amely településesztétikai szempontokból kifogásolható. Létesítményeinek parkoló igényét telken belül kell biztosítani.

TELEPÜLÉS INTÉZMÉNYEI

Ebbe az építészeti karakterbe tartoznak a település középületei, a templomok, üzletek, faluház. Helyileg a történelmi településrész részébe tartoznak főképp. Mindegyik egyedi kialakítású, igényű a különböző funkcióból adódó sajátosságokból adódóan.

ZÖLD TERÜLETŰ INTÉZMÉNYEK

Zöldterületű intézményeknek nevezhetjük a temetőket, a sportpályát, a vásárterületet, a templomkerteket, az iskolakerteket. Kiemelten fontos ezeken a területeken a zöldfelületek megőrzése, beépíttelenül maradása, hiszen ezek a felületek a közösségi élet színhelyei is egyben, meghatározó szerepük van a falu életében. Minden esetben alapvető szempont a honos növényfajok, fák és cserjék alkalmazása. Településközpontban, templomok, valamint a jelentősebb középületek körül például kislevelű hárs (*Tilia cordata*), vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*), közönséges dió (*Juglans regia*) telepítése ajánlott. A burkoltfelületek anyaghasználata minden esetben legyen a tájnak megfelelő, természetes anyagokból. A különböző területek növényalkalmazása és anyaghasználata legyen harmóniában az egységes településkép érdekében. Javasolt egységes, esetleg egyedi utcabútor család használata a falun belül. Részletes növénylista a Településképi Rendelet mellékletében található.

ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

KERTEK

Halimbán a ház körüli kertek javasolt kialakításának előzménye és mintája a parasztkertek hagyománya, melynek számos vonása ma is megtalálható a Balaton-felvidéken. Ajánlott a tájegységnek és a klimatikus adottságoknak megfelelő honos növényfajok alkalmazása, valamint tilos az invazív özönnövények (olyan idegenhonos gyorsan terjedő gyomok, melyek kiszorítják a honos növényfajokat) használata. Az idős és értékes faegyedek, kiváltképp az öreg diófák és más gyümölcsfák védelme kiemelten fontos. A kertek tudatos tervezésével és a megfelelő növényalkalmazással kialakítható a kertek és így az épületek harmonikus tájbailllesztése. Érdeemes törekedni a kertben lévő építmények összhangjára. A kertet szegélyezhetik alacsony növésű, illetve helyenként magasabb virágos növények. Kiemelten ajánlott a fűszer és gyógynövények termesztése és feldolgozása. A kerítések, támfalak felületét díszcserjék sora élénkítheti. Nagyobb felület esetén javasolt a kő bástyára, kerítésre felkuszó, vagy lecsüngő növényzet telepítése.

Részletes növénylistát a Településképi Rendelet mellékeltében találunk.

BURKOLATOK ÉS ANYAGHASZNÁLAT

Javoljuk a tájnak megfelelő természetes anyaghasználatot. Mint például szőci mészkő, bazalt, bazalttufa, kisméretű tömör téglák, terméskő, kavics.

KÜLTÉRI ELEMOK ELHELYEZÉSE AZ ÉPÜLETEN

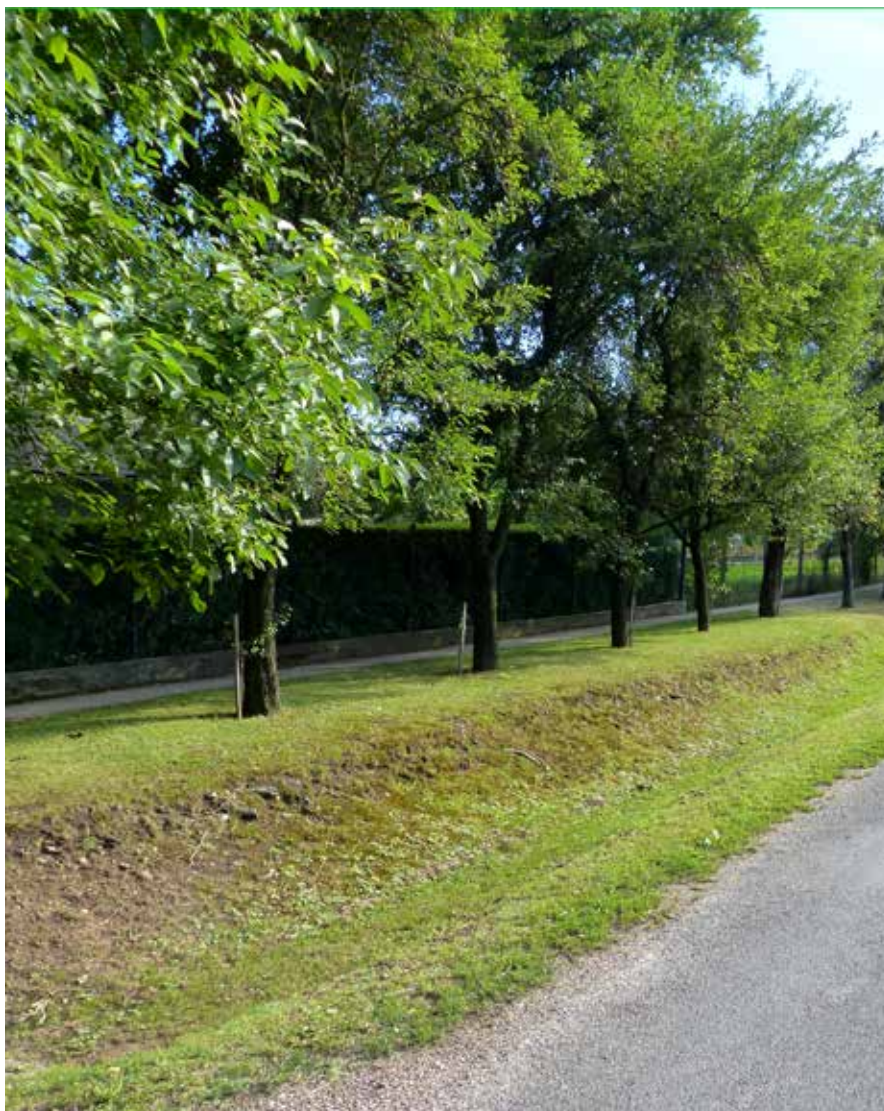
A tetőre rögzítő elemekkel utólag felszerelt napkollektor az utcakép védelmében az utcafronttól a lehető legtávolabb, lehetőleg a hátsókerti tetőfelületen kell elhelyezni. Célszerű azokat egy tömbben a tetősíkban tartani, a lépcsőzés és az ugráló vonalvezetés nem szerencsés, mert megbontja a tető egységes, nyugodt látványát.

Védett utcakép, vagy homlokzat esetén, vagy ha a déli tájolással a fentiek nem egyeztetetők össze, meggondolandó a kertben, támfalra, vagy a kerítésre való telepítésük. A jövőbeli megoldást kétségtelenül egyrészt szerencsésebb, de a fentiekkel azonos építészeti hozzáállást kívánó, épületbe integrálható (héjazat, homl.burkolat), másrészt a hatékonyság és fenntartás szempontjából is kívánatosabb napelem és napkollektor telepek jelentik.

Parabolaantenna, riasztó és egyéb kültéri egységek elhelyezésére számos, az utcai homlokzattól távol eső hely áll rendelkezésünkre, látványával ne csúfítsuk el az utcaképet. Ideális hely lehet a hátsó homlokzat, a melléképület, a tető utcától távolabb eső felülete, vagy akár a kert egy takart szeglete. Ha a tetőre kerül, a tetősík fölé ne nyúljon ki egy méternél többet.

ZÖLDFELÜLETEK

Alapvető szempont, hogy a közparkok, közkertek zöldterületei honos növényfajok, fák, cserjék használatával kerüljenek kialakításra. Kis mértékben elfogadott az adott közpark, közkert karakteréhez igazodó nemesített fajok ültetése is. Az előírások szerint a zöldterületek legfeljebb 3%-a beépíthető, a terület funkcióját szolgáló épületek elhelyezés-ével. Egyéb zöldfelületek esetén kiemelten fontos a természetes növényzet megőrzése, valamint a változatlan élőhelyi feltételek fenntartása. Táj- és településképi értékük mellett ökológiai kapcsolatot, továbbá sok állatfaj számára élőhelyet jelentenek. Részletes növénylista a Településképi rendelet mellékletében található.

UTCAKÉPEK

Halimbán a hagyományos falukép nem maradt meg, mivel az újonnan beépülő településrészek az aktuális igények, építészeti stílusok mentén formálódtak. Így, ha egységes faluképről ugyan nem is, de egységes karakterekről beszélhetünk. Ezek megővése kiemelten fontos. Egységes, valamint esztétikus utcaképet úgy érhetünk el, ha az adott karakternek megfelelően az épületek utcafrontra eső részeleteinek harmóniájára kellő hangsúlyt fektetünk. Így az egyes utcákban az épületek telken való elhelyezése, a homlokzatképzés, az épületek magasságai, a tetők hajlásszöge, a tetőfedés módjai, a nyílászárók, a szín és anyaghasználatok harmóniában vannak. Az épületek színei natúrak, míg az anyaghasználatok természetesek. Nincsenek egymáshoz képest kiugróan magas épületek vagy egymástól túlságosan eltérő színek. A kerítések és burkolatok egységes formavilága és tájnak megfelelő természetes anyaghasználat, valamint az egységes kandelláberek, kellő erősségű, melegfényű világítással kiemelten fontosak egy utca hangulatában. Az előkertek gondozottságával, a tájnak megfelelő honos növényfajok, faegyedek alkalmazásával, megfelelően kialakított, gyeppel borított vízelvezető árkokkal, valamint, ahol lehetséges a légvezetők földkábelre cserélésével tovább szépíthetjük az utcaképet.

REKLÁM HORDOZÓK, CÉGÉREK

Az épületek homlokzatain elhelyezett cégéreket úgy kell kialakítani, hogy azok szervesen illeszkedjenek a homlokzatok függőleges tagolásához, a nyílászárók kiosztásához, azok ritmusához. Összhangban legyenek az épület építészeti részletképzésével, színezésével, építészeti hangsúlyaival. Javasolt itt is a természetes, tájhoz illő anyaghasználat. Előkertben reklámcélú berendezés nem helyezhető el. Helyi védelem alatt álló épületek közterületi homlokzati vonala előtt utcabútoron reklámhordozót elhelyezni nem lehet. Részletes útmutató a Településképi rendelet reklámhordozókra vonatkozó fejezetében található.

IMPRESSZUM

HALIMBA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.halimba.hu

halimba@vazsonykom.hu

8452 Halimba, Petőfi Sándor utca 16.

Telefon: 0620 473 3320

Polgármester: Tóbel János

polgarmester@halimba.hu

Főpítész: Takács Eszter

proarch@t-online.hu

SZERKESZTETTE: Herczeg Ágnes, Révai Virág, Szpiszár Vivien

SZÖVEG: Herczeg Ágnes, Révai Virág, Szpiszár Vivien, Takács Eszter

FOTÓ: Kovács Attila, Kovácsné Véber Eszter, Révai Virág, Szpiszár Vivien, Tóbel János

GRAFIKAI TERVEZÉS: Herczeg Ágnes, Révai Virág, Szpiszár Vivien

FORRÁSOK: Halimba község helyi építési szabályzata

Halimba településszerkezeti terve 2006 készítette: Pagony Táj- és Kertépítész Iroda Kft, Pro ARCH Építész Stúdió

M. Mester Katalin: Halimba története mozaikokban

TAK mintapéldány Mintaváralja, Budakalász

Halimba, 2017.

